

Belin in Belen ste toraj dve različni božanstvi, prvo je slovanski Belbog — Belin po obliki kakor imena: Jerin, Zorin, Kalin; — drugo keltski: Belen.

Oba sta imela apolonske lastnosti, zato oba imata tudi v napisih pridevke: Apollini Belino in Apollini Beleno.*)

Ker so bokal, ročka, čaša, kotlič bili tudi blagoslova in življenja simboli, tedaj nahajamo na norenskih spomenikih, da tudi zemske boginje imajo te posode. Tako v Bobru blizu Voitsberga vidiš po staroslovensko oblečeno žensko podobo z zrcalom — simbolom lepote v desnici in kotličem v levici.¹⁾

Enake podobe najdeš med sekovskimi kamni²⁾ itd. Zemska boginja je bila tudi Noreja. Ime sem že na drugem mestu razložil (*Mittheil. des histor. Vereins für Krain 1857 1. 35.*) od nora, die Vertiefung, Niederung, in sem rekel, da je boginja globoke vlažne zemlje, zato je tudinjej bila čaša — šalica posvečena, kakor se prepričamo iz napisa: „Noreiae augustae sacrum, Quintus Fabius Modestus domo Roma, Decurio alae primae augustae Thracum — phialam³⁾ argenteam pondo II. librorum. embemata Noreiae aurea unciarum duo dedit.“

Nora — Noreja se je pri Čehih velela po oslabljenem glasniku: Nira; Stranski⁴⁾ jo je štel med podzemeljske boginje, ker zemlja hrani trupla umrlih, pri Polacih po vakalozovanem glasniku r: Nia, katero Naruszewicz⁵⁾ tudi šteje med podzemeljske božanstva. (Dalje prihodnjič.)

Časnikarski poberki.

Zidarji avstrijske sreče.

Zopet se je oglasil neki modrijan, kateri svetuje, kako bi se država naša pomôgla iz dnarne stiske. Ako je uni, o katerem smo zadnjič govorili, svetoval roparstvo cerkveno, hoče ta, ktere ga bomo danes omenili, naj bi se kmetijstvo pokončalo do kraja.

V časniku „Frankfurter Actionär“ modruje namreč, da le s povikšanimi davki se more poravnati primanj-kava državnih dohodkov. Davki se morajo povikšati — blodi Frankobrodec — saj ni res,* da bi to nemogoče bilo, kakor „žvekajo govoruni (Phrasenhelden) v deželni in državnih zborih, brez vse vednosti.“ — Ako take reči beremo, res ne vemo, ali bi človeka bolj jeza popadla zavoljo predrznega besedovanja ali zavoljo neumnosti, ktera iz njega svoje rogove molí. „Davki se morajo povikšati — pravi milostljivo dalje — pa le taki, ki se povikšati morejo „brez preobložbe“ (Ueberdruck) in to so zemljiščini (gruntni) davki; ti davki se še dandanašnji pobirajo po katasterski cenitvi od leta 1817, in niso v nobeni razmeri več s tem, kar so zemljišča (gruntni) dandanašnji vredne.“ — Da bi te medved nabasal, ki tako beseduješ! So li možje, ki so v deželnih in državnih zborih tako temeljito govorili zoper povikšanje davkov, nevedneži, da ne poznajo težav kmetijstva? — ali ne živijo med ljudstvom in ne slišijo vsaki

sv. Apolonije, rusk. belena, poljski bielun, česk. blen, blin, toraj tudi slovanskemu: Belinu. Korenika imen Belin, Belen je: bal, bel, sansk. bhal, razsvetliti, litevski: balti — beliti, svetlo napraviti.

*) V narodnih slovenskih povestih se še sedaj večkrat omenja bajanica: „Baba bosaruna“, primeri slovaško: bosorka copernica, Hexe.

¹⁾ Muchar l. c. Taf. X. fig. 19.

²⁾ Muchar l. c. Taf. 15. fig. 13. Taf. 14. fig. 29.

³⁾ Archiv des hist. Vereins für Kärnten II. Heft Nr. 107.

⁴⁾ Stransky. Resp. bohem. Lugd. Bat. 1634. 24. cap. 6. pag. 248 etc.

⁵⁾ Naruszewicz II.

dan nadlog kmetovih? Če govori modrijan frankobrodski od katastra iz leta 1817, zakaj je tako zvita lesica, da ne pové, da so nekdanji davki po različnih dokladah povikšani zdaj tako, da so dvakrat in trikrat veči od nekdanj? Kdor si upa take svete dajati, je sovražnik Avstrije, in le čuditi se je, da se še časnik najde, ki si upa natisniti take stvari! Res je, da je modrijan mogel s svojo sodrigo potovati na ptuje; al kako Avstrijo ptujci poznajo, kaže zopet „Frank. Actionär.“

Pisma slovenskega učenika

svojemu bratu.

(Dalje.)

10. Pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenskem.

Zadnjič sem Ti, predragi brat, pravil o zunanjem cesarsko-dvornem trgu in o spominkih, ki ga zaljšajo. Pozabil sem Ti bil pa povedati, da mikavni ta prostor bolj je podoben vrtu nego trgu, ker ob stranéh široke ceste pokriva tla njegove prijetno-zelena rušnja, med katero se vijó razvrstne gredice. Ta trg mejil je pred na trdnjavsko obzidje, ki je obdajalo notranje dunajsko mesto. Kakor pa sem Ti že v enem poprejšnjih listov pravil, je obzidje padlo; Francove vrata pa, ki so odtod odpirale pot proti predmestjem „Maria-Hilf“, „Neulerchenfeld“ itd. ostale so menda za spomin na nekdanje čase. Pa bi bilo take zidarije tudi res škoda podirati; zidanim leta 1822 pod vlado cesarja Franca I. stoji na čelu prislovica njegova: „justitia fundamentum regnorum“ (pravica kraljestvom podlaga). V vsem skupaj 38 sežnjevi široke imajo tri razdelke. Skozi te prehode drdajo Ti kočije v eno mer ven in noter; skozi srednjega smejo edino le cesarske kočije. Unstran vrat bila sva zopet na planjavi (glasii) in kazalo se mi je kraj nje veliko poslopje za cesarske vozove, konje itd. — Odtod potujeva dalje proti „Neulerchenfeld-u“, ali kakor so slovenski dijaki prekrstili to ime, proti „prepeličevšču.“ Tù sem zahaja najbolj prosti narod, da se v gostivnah razveseljuje po svoje. Gotovo si pa tudi, brate, z menoj vred v časnikih bral, kako lepo novo cerkev so ondi izgotovili poslednje leta. Veliko sem o tej cerkvi lepega pričakoval; pa povem Ti, da še vse veliko več sem najdel. Že zunanje dela, na čelu z dvema zvonikoma in prezalim vhodom kinčane in v osredku z drzovito kupljo venčane, kažejo toliko lepoto in umetnost, da se čuditi moraš. Pa vsa zunanja lepota je le slaba priprava na prekrasni blišč, ki razgrinja se očem ogledovavčevim v znotranjih prostorih. Kaj lepšega si res človeška domišljija komaj misliti more! Kar si koli zidarska, steklarska, zlatarska, pasarska, podobarska in kiparska umetnost lepega izmisliti more, tù ima svoj dom; vse je sestavljeno v enem in istem zlogu. V tri ladije razdeljeno svetišče dobiva po množini okroglih okin svojo svetlobo, katerih barvana steklenina razliva nekako sveto-temno, pa čarobno-lepo bliščavo po prezali hiši Božji. Popis natančen je skoraj nemogoč.

Vrnivši se pridem s svojim prijateljem po dolgih dolgih ulicah zopet nazaj do „glasije“, in zdaj se napotiva naravnost tje, kjer ima državni zbor za seje svoj lesen dom. Kaj lesen dom? Istina, brate! Iz lesenine so stesali v naglici Dunajčanje poslopje, v katerem naj bi se po zvedenih poslancih Avstrii pomagalo iz raznih, težav in nadlog. Da pa morebiti ne misliš, da začasna zbornica poslancev kaže svetu svoje gole lesene „planke“, Ti povem, da so ji zidarji, malarji in tapecirji pomagali po svoji moči k nekaki ličnosti; še bolj pa neki „etiketen ceremoniel“ pomaga povzdigovati